

โครงการวิจัย	การเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และใช้ข้อมูลข่าวสารสุขภาพ เพื่อการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่ แพร่มาจากต่างประเทศของประชาชนในเขตเมือง
ชื่อผู้เขียน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนม คลีฉายา
สาขา/คณะ/มหาวิทยาลัย	คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แหล่งทุนสนับสนุน	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)
คำหลักสำคัญ	โรคอุบัติใหม่/การสื่อสารสุขภาพ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องครั้งนี้ กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการเข้าถึง ความเข้าใจ การประเมินคุณค่าและความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารสุขภาพเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่แพร่มาจากต่างประเทศของประชาชนในเขตเมือง และการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการป้องกันและดูแลตนเองให้ปลอดภัย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเริ่มจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแพทย์เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และสื่อมวลชนในจังหวัดที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองระหว่างประเทศ 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย หนองคาย อุบลราชธานี และสงขลา และกรุงเทพมหานคร จำนวน 18 คน และการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง หรือมีสนามบินนานาชาติ ใน 7 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงราย ตาก สงขลา หนองคาย อุบลราชธานี และจังหวัดภูเก็ต รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 1,400 คน

ผลการวิจัยพบว่า กระทรวงสาธารณสุขมีระบบงานและมาตรการควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่แพร่มาจากต่างประเทศที่อย่างชัดเจนและรัดกุม มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขของต่างประเทศอย่างเข้มข้น มีทั้งมาตรการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันการระบาด รวมทั้งแผนการบริหารการสื่อสารความเสี่ยง

ประชาชนมักจะมีการตื่นตัวเมื่อโรคเข้าใกล้ตัวและเกิดการตื่นตัวขึ้นเฉพาะพื้นที่ที่ระบาด เมื่อการระบาดเข้ามาใกล้หรือเข้ามาในประเทศ จะมีการตื่นตัวมากขึ้นตามความกังวลใจเกี่ยวกับอันตรายของโรคที่ใกล้ตัวมากขึ้น และมักจะตื่นตัวในช่วงแรกที่มีข่าวการระบาด แต่การตื่นตัวก็จะลดลงเมื่อข่าวเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ไม่ได้รับการรายงานในสื่อมวลชน

เมื่อมีการรายงานข่าวเกี่ยวกับการระบาด ความรุนแรงของโรค การไม่มียารักษา การเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อมากขึ้น ผนวกกับการได้รับข้อมูลไม่มากเพียงพอ จนกลายเป็นความตื่นตระหนก ทั้งนี้การตื่นตระหนกของประชาชนจะลดลงได้ ด้วยการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการและ

การดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมโรคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จนเกิดความมั่นใจในมาตรการ และการดำเนินงานที่สามารถคัดกรอง ป้องกัน และควบคุมโรคที่จะระบาดเข้ามาในประเทศได้

การสื่อสารเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่แพร่มาจากต่างประเทศ มีทั้งการสื่อสารผ่าน สื่อมวลชนในลักษณะการรายงานข่าวของสื่อมวลชน และการสื่อสารจากส่วนงานสาธารณสุขไปยัง ประชาชนในพื้นที่ โดยมีแนวทางการสื่อสารทั้งแบบการให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงความรุนแรง ของโรค เพื่อกระตุ้นเตือนให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการให้ข้อมูล ให้ความรู้เกี่ยวกับโรค นำไป สู่ความเข้าใจ และเสนอทางเลือกเพื่อความปลอดภัยให้นำไปปฏิบัติด้วยตนเอง

การเข้าถึงข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ๆ ของประชาชนพบว่าการเข้าถึงผ่าน สื่อมวลชน สื่อบุคคล ได้แก่ อสม. แกนนำสุขภาพครอบครัว (กสค.) เพื่อนบ้าน อาสาสมัครต่างด้าว สื่อรณรงค์เฉพาะกิจ สื่อท้องถิ่น สื่อชุมชน และสื่อออนไลน์ ทั้งนี้ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมี ระดับความถี่การเปิดรับข่าวสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า โทรทัศน์คือสื่อที่เปิดรับด้วยความถี่ระดับบ่อย ๆ และสื่อที่เปิดรับระดับปานกลาง ได้แก่ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เพื่อน แพทย์ พยาบาล อสม. เคเบิลทีวี โรงพยาบาล วิทยุชุมชน เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (LINE) เว็บไซต์หนังสือพิมพ์ทั่วไป เว็บไซต์สุขภาพทั่วไป ป้ายไว้นิต แผ่นพับ หอกระจายข่าว

ในด้านลักษณะการเข้าถึงข่าวสารพบว่า มีความเข้มข้นในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอยู่ใน ระดับปานกลาง แต่ความเข้มข้นในด้านจำนวนช่องทางและการติดตามข่าวสารอยู่ระดับน้อย นอกจากนี้ความกระตือรือร้นในการเข้าถึงข่าวสาร และความผูกพันกับเนื้อหาอยู่ในระดับปานกลาง

ความเข้าใจสาระเนื้อหาในภาพรวมพบว่า มีความเข้าใจในระดับดี ทั้งนี้มีจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างมีความเข้าใจด้านสถานการณ์การระบาด ในเรื่องโอกาสในการติดเชื้อมากที่สุด สำหรับความ เข้าใจด้านข้อมูลเกี่ยวกับโรค มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าใจในเรื่องที่ยังไม่มียารักษา มากที่สุด และ ความเข้าใจด้านการปฏิบัติตน มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าใจเรื่องความสำคัญในการติดตามข่าว อย่างต่อเนื่องเมื่อเกิดการระบาดมากที่สุด

การประเมินคุณค่าและความถูกต้องข้อมูลข่าวสารพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การประเมินด้วยการพิจารณาถึงประโยชน์ที่จะใช้ดูแลตนเองให้ ปลอดภัย อยู่ในระดับสูง ในขณะที่การตั้งเสียงข้อบ่งชี้ และการตรวจสอบความถูกต้อง อยู่ในระดับ ปานกลาง

การนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนำไปใช้ปฏิบัติ ตนเพื่อป้องกันการติดเชื้อและการระบาด และนำไปใช้ดูแลสุขภาพของตนเองในการกินอยู่อย่างถูก ลักษณะ สำรวจอาการเจ็บป่วยของตนเอง และการแสวงหาและติดตามข่าวสาร

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์พบว่าความถี่ในการเข้าถึงข่าวสารมีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับความเข้าใจเนื้อหา ลักษณะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความเข้าใจเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์

เชิงบวกกับการประเมินคุณค่าและความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะการเข้าถึง ความเข้าใจ และการประเมินคุณค่าและความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานเชิงเปรียบเทียบพบว่า การเข้าถึง ความเข้าใจ การประเมินคุณค่าและความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์มีความแตกต่างกันในกลุ่มอายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Project Title	Urbanites' Accessibility, Understanding, Evaluation and Application of Health Information for their Self Care in International Spreading of Emerging Infectious Disease
Author	Assistant Professor Phnom Kleechaya, Ph.D.
Department/Faculty/University	Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University
Granted fund	Health System Research Institute (HSRI)
Key word	Emerging Disease/Health Communication

Abstract

The research aims to explore and describe the Urbanites' Accessibility, Understanding, Evaluation and Application of Health Information for their Self Care in Emerging Infectious Disease International Spreading. Mixed method was used in collecting data including in-depth interview of doctors, public health facilitators, village health volunteers (Or Sor Mor) and local press in the 4 provinces where immigration checkpoints are--Chiangrai, Nong Khai, Ubon Ratchathani and Songkhla—and administration of questionnaire for survey research on sample group living either Amphoe Mueang (a capital district of a province) or an Amphoe (districts) where immigration checkpoint or international airports is located. Those areas belong to the 7 provinces namely Bangkok, Chiangrai, Tak, Songkhla, Nong Khai, Ubon Ratchathani and Phuket. The overall data was collected from 1,400 samples in total.

The finding indicated that Thai Ministry of Public Health has a well-developed system and strong policy and control measures on the management of infectious diseases spread internationally as well as beneficial cooperation between Thailand and other countries. Measures on disease surveillance, control and prevention together with risk communication plan have been installed and are actively used.

The finding revealed the people become more aware when infectious diseases start to spread closer into the country and their hometown. The level of

awareness fluctuates in accordance with the severity level of diseases. Usually, people's awareness level rises high during the first period of news announcement about infectious diseases and gradually lowers as media ceases to report about diseases.

On the other hand, when there is news report on the severity of infectious diseases, lack of treatment and mortality number of the infected combined with insufficient amount of information, the awareness level soars up and turns into panic. This can be alleviated by news informing people of government's countering measures and procedures in screening, preventing and controlling contagious diseases.

The health information about emerging infectious diseases spreading internationally are both news reports by the press and media created by Public Health facilities. Information sent are consisted of both arousing information of the severity of diseases warning them to change their behaviors and plain information of diseases aiming for understanding and procedures to follow for their safety.

It is found that people access information about emerging infectious diseases spreading internationally through various media; mass media, personal media such as village health volunteers, neighbors, specialization media, local press and online media. The survey result shows that the overall frequency of people media exposure is medium. The most frequent media used is television. Radio, newspaper, friends, public health facilitators, village health volunteers, Facebook, LINE, news website, health care website, vinyl banners, pamphlets and broadcast towers have medium usage frequency.

The accessibility level to the information of infectious diseases internationally spreading is medium. However, the number of channels accessed by the people and frequency of follow ups are low. The eagerness and content engagement are at medium level.

Overall, the level of understanding is high. The most understanding of well-informed topic for the sample group are the chance of getting infected, the lack of treatment and the importance of following news trailed by following instructions.

The survey result indicated that level of value and correctness of information evaluation is medium. Looking closely, sample group indicated that they mostly evaluate on the benefits of information in ensuring personal safety, however, they set up basic assumptions and check the validity of information, so these two topics are at medium level.

Application of information is found to be at high level. Sample group usually use the information learnt to protect themselves from infectious diseases, practice sanitary behaviors, self-observe for sickness and find further news and information.

The result of a test on the hypothetic relationship reveals that the frequency of information access is positively correlate to understanding of content. Also, the mean of access to information varies positively correlate to evaluation of value and correctness of information. Both pairs have significant relationships shown statistically at .05

In addition, the information accessibility, understanding and evaluation of value and correctness of information all have significant positive relationship with application of information shown statistically at .05

It is found from comparative hypothesis testing that information accessibility, understanding, evaluation and application vary significantly between age groups and levels of education at .05 based on statistic.